

v njej tiči pesnikov odgovor na očitke njegove „bojevit“ tendenčnosti in obenem izjava, kako je on pojmoval pesniški poklic. 111

Ni prilike na tem prostoru posamez pritrjevati Bazalovim izvajanjem o Aškerčevem miselnem svetu. To pa lahko rečemo, da je Aškerca kot misleca preveč idealiziral, da nam Bazalova slika ne kaže Aškerca tistega odločnega, neizprosne borca za njegove ideale; njegov radikalizem je akademsko ublažen, njegova impulzivnost s hladom znanstvenosti umirjena. Gotovo pa bo ta prva strogo znanstvena študija o miselnem svetu našega pesnika ohranila spričo resne zanositosti svojo vrednost, tako da bo moral vsak, kdor se bo uglašal v Aškerčeve poezije, seči tudi po Bazalovi razpravi. X.70

O izbiri pesmi bi se dalo seveda pričati; ta bo pogrešil „Rapsodije bolgarskega goslarja“ ali „Stara pravda“ v celoti; drugim zopet bo katera sprejetih pesmi odveč. Vsekakor moti, da so pod skupnim imenom „Stara pravda“ objavljene le tri in sicer zadnje tri pesmi tega cikla. Glasiti bi se moralo: „Iz Stare pravde“. Knjiga je kaj lična, kakor sploh izdaje Matice Hrvatske, samo žal, da je ostalo dokaj tiskovnih hib (vojak, nam, rojak XXIII., remica, nam. resnica XXVIII ali v kazalu Pevčev brod, nam. grob). V epski pesnitvi „Atila v Emoni“ Aškerca ne opeva prošlosti svojega naroda; takrat Slovencev še ni bilo v Emoni. 112

J. Wester.

Ferd. Seidl, Geološki izprehodi po Goriškem. Priloge: 2 zemljevidna načrta, 8 geoloških prereзов, 4 fotografske podobe. Izdala „Socialna matica“. Gorica 1913. 80. 40 str. Broš. 1 K.

Po svojih „Kamniških alpah“ slovenskemu čitajočemu občinstvu dobro znani pisatelj nam je v pričujoči brošuri opisal in razložil geološke zanimivosti Goriške zemlje. Teritorij, ki si ga je g. pisatelj izbral, je v arhitektonskem oziru izredno prozoren, in avtor je v njem jako spretno zasledil objekt, na katerem praktično demonstrira temeljne nauke geološke vede. Toda tudi tam, kjer postaja snov nekoliko bolj krhka, jo razume pisatelj oblikovati; in oblikuje jo na način, ki si ga more izbrati samo oni, ki pozna geološke odnose Goriške tako natančno in temeljito kakor prof. Seidl. Prav srečna ideja je bila, pričeti z geološko sedanostjo in tako na dejstvih, ki jih čitatelj že pozna in razume, graditi geološko preteklost. V stvarnem oziru bi posebno poudarjal, da pisatelj neprestano naglašava tesne in interesantne odnose med današnjo morfologijo Goriške zemlje in njeno preteklostjo. In pisatelj bo pač največjo hvaležnost žel od onih čitateljev svoje razprave, ki si bodo na lastne oči ogledali interesantne pokrajine, in ki pri tem pogledu pokrajin ne bodo samo estetsko občudovali, temveč tudi historičko razumeli. Knjiga je opremljena s primernimi ilustracijami, predvsem z mnogimi nazornimi profili, ki so večinoma originali g. pisatelja. Knjižica je tudi širšemu občinstvu jako priporočljiva!

Dr. P. Grošelj.

Najbolje slovenske novele. Preveli Zofka Kveder i Milan Vrbanić. (Moderna knjižnica. Svezak I.) Zagreb 1913. 80. 151 str. Cena broš. 1 K.

Kakor z veseljem pozdravljamo lepo idejo, da so izšle v prvem zvezku v prevodu slovenske novele, tako moramo le obžalovati, da prevod ni postal boljši, ne glede na to, da se nam zdi izbira precej ponesrečena. Na vsak način ne bi prevedel v hrvaščino Levstikovega Martina Krpana, ker v prevodu izgubi ves oni eminentno slovenski kolorit. Tudi ne morem razumeti, zakaj nista prevajalca vzela popolne izdaje Martina Krpana iz zbranih spisov. Pri čitanju teh novelic se nisem mogel otresti misli, da so prevodi iz slovenščine v hrvaščino in obratno

nepotrební. Če pa se že prevaja, tedaj naj bodo prevodi boljši od vseh dosedanjih. Uvod „O slovenskoj novelistici“ je pisan simpatično, a precej površno; nekatere trditve so pretirane, ponekod precej naivne. V to razpravo gotovo ne spada ona digresija o delovanju naše duhovščine na literarnem polju (6). Dostikrat sploh nisem vedel, ali je mislila pisati pisateljica pregled slovenske literature, ali pa pregled razvoja slov. novelistike, ki ga gospa pisateljica ni znala obdelati pragmatično.

Dr. R. Molè.

Dr. Gustave Le Bon, Psihologični zakoni razvoja narodov. Iz francoščine preložil in uvod napisal A. Ogris. Izdala in založila „Omladina“. Natisnila Zvezna tiskarna. V Celju 1913. V. 8°. VII+140 str. Broš. 2 K 50 v. (Znanstvena knjižnica „Omladine“, IV. knjiga.)

Pred par meseci se je pojavila ta lepa knjiga na slovenskem književnem trgu. Ako govorimo o nji šele sedaj, ni prepozno, kajti ta knjiga ima stalno vrednost in se bo o nji še govorilo. Sicer se je o nji pri nas že pisalo, predno je izšel slovenski prevod. Enkrat je namreč v „Času“ pisal g. Terseglav o razvoju narodov in se je pokazalo, da je zelo mnogo črpal iz Le Bona, ne da bi ga citiral. Kritiki, ki so to zapazili, so ga resno prijeli. — Naša praška generacija se je že pred leti s to knjigo precej pečala, saj je bil češki prevod skoraj vsem znan, in takrat je bila takozvana „narodnostna filozofija“ glavni problem mlade generacije. V tem oziru pa nudi Le Bon najlepše odgovore na mnoga težka vprašanja. Slovenski prevod pa smo dobili šele sedaj, ko se je ona generacija že po večini vrnila v domovino. Prevod je oskrbel marljivi A. Ogris, ki ga občinstvo pozna po njegovih izbornih esejih. Kakor vse publikacije, ki so izšle v znanstveni knjižnici „Omladine“, se tudi ta odlikuje po lepi zunanosti. O Le Bonu je napisal prevajatelj lep predgovor, ki kaže, kako je Le Bon prišel do končnih zaključkov pri preiskovanju psihologičnih zakonov o razvoju narodov. Knjiga je prevedena ne le v vse evropske jezike, ampak tudi v arabščino, turščino, hindustanščino in japonščino. Živimo v dobi, ki utegne dobiti skupen naslov „boji narodov — boj plemen“. Na lastnem telesu čutimo škodljivost renegatstva in iščemo skupne plemenske duše jugoslovanskega plemena. Le Bon nam bo v tem oziru vedel marsikaj povedati, kaj je narod, kaj je domovina, kaj je pleme, kaj je duša naroda itd. Knjiga je pregledno sestavljena. Vsak stavek je takorekoč citat, ki ti vzbuja sto in sto novih misli. Prava knjiga za naš čas! Prevodu ni kaj očitati. Včasih so rekli, da bo ustvaril Ogris novo slovenščino, ker je rabil preveč tujih izrazov, tako da ga je čisto celo akademično izobražen človek težko razumel. V tem oziru se je nekoliko poboljšal in rabi tujke le tam, kjer ni dobrih domačih izrazov. Zato se prevod čedno čita. Sicer pa ravno te vrste dela potrebujejo precej izurjenega jezika, ker se v knjigi podajajo uspehi visoke učenosti. Ta knjiga pa bo tudi lajiku dobro razumljiva in je le želeli, da bi naša mlada inteligenca posegla po nji in iz nje črpala navodila za svoje nazore o razvoju narodov in plemen.

Dr. I. Lah.

Andro Kovačević, Posljednji Nenadić. Roman. U Zagrebu 1913. Izdanje Matice Hrvatske. Inicijali i naslov T. Krizmana. 8°. 164 str.

Naslov in junakovo ime napotita čitatelja, da si obeta v romanu klavрно zgodbo kakšnega življenjskega mojstra-skaze in plane nemudoma k zadnji strani. In res, čisto na koncu stoji epitaf: „Ovdje počiva POSLEDNJI NENADIĆ. Živio — umr'o. Htio mnogo — ne izveo ništa. Patvorina“. Ljubezniva odkritosrčnost v napisu kaže, da ga niso sestavili žalujoči ostali. Pol stoletja je Nenadić kolovratil po tej solzni dolini, hotel, hotel, hotel, se počudačil in osivel: naročil si je nagrobni